

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi și Duminică.

Prețurile abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu sên
28 franci.

Anul XLIII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 66.

Duminică, 29 17 Augustu

1880.

Brasiovu 28/16 Augustu.

In numerulu seu ultim „Telegrafulu Romanu“ din Sibiu face unele contemplari despre modul cum se aplica principiulu dreptatii asupra nôstra Romanilor din aceste tieri. Maghiarii — dice ammit'a fôie cu alte cuvinte — pe candu erau și ei asupriti, invocau ajutoriulu dreptatii, astadi vedându-se in capulu tieriei, nu voru se scie, că și Romanulu i se cuvine o parte din dreptatea, ce li s'a facutu lor.

Dupa acést'a mica introducere „Tei. Rom.“ mai voiesce a se ocupá cu rezolvarea puçinu multiamitôrei și delicatei cestiuni, că ôre „este sên nu in folosulu Maghiariloru că se departeze cu orice pretiu pe Romani dela sine? Enumera apoi unele obstacule principale, ce le punu in calea poporulu romanu și apoi trece la adeverat'a tema, la punctum saliens alu articulu, aducându dreptu esemplu pentru persecutarea dreptatii, caus'a neresolvata a processulu dintre Romanii și Grecii din Brasiovu, privitoriu la dreptulu de proprietate asupra bisericeii dela S. Treime din cetate.

Nici măcaru in caus'a certei bisericesci cu Grecii, nu voiti se ne faceti dreptate, desi in acést'a causa nu poteti fi directu interesati! Acést'a imputare cu deosebire o face „Telegrafulu Romanu“ Maghiariloru și o face asia, încátu resuna din ea unu apelu cătra guvernulu, că se transieze odata acést'a cestiune in sensulu dreptatii, care trebuie se fia favorabilu Romanilor.

„Dreptate amu cerutu intotdeauna, dreptate ceremu și nimic'a mai multu“ esclama „Telegrafulu Romanu“ și credemu a nu ne insielá, déca sustinemu, că confratii nostri dela Sibiu, candu au scrisu aceste cuvinte, au avutu in vedere caletori'a ministrulu de culte ungurescu la Brasiovu, care se dice, că se va ocupá aci și de cêrt'a bisericesca dintre Grecii și Romani.

Numai este noua acestu processu, și de aceea ne credemu dispensati de a ilu mai reimprospetá in memori'a cetitoriloru nostri. Fiecare cunôsece fabul'a cu ariciulu, care a cerutu unu micu adăpostu dela sobolulu, milosu și ospitatu. Ei bine! ariciulu a fostu Greculu sên Bulgarulu grecitu și sobolulu a fostu Romanulu, care l'a primitu in cas'a s'a. Astfelu s'a potutu, că o biserica redicată aprôpe numai cu sudôrea Romaniloru se fia stapanita impreuna cu marea ei avere de-o mana de ômeni veniti din provinciile turcesci.

Nu este scopulu nostru de a dovêdi dreptulu comunei romanesci asupra bisericeii din cestiune, acést'a este deja de multu lamuritu, numai cătu pênă acuma nu s'a gasitu cine se'lu puna in peciôre și se-i dé vieatia, scie și guvernulu ungurescu fôrte bine pe a cui parte e dreptulu și cine trage folosulu; totu ce voimu se aratamu de astadata este marea dorintia ce-o avemu că acést'a cestiune se fia odata transiata.

Déca ne gandimu căte parale a costatu, căta neodihna a causatu deja acestu processu Romaniloru brasioveni, déca ne cugetamu la esperimentulu regretabilu din vér'a anulu 1878, candu alegătorii romani de aci au fostu sedusi la o cooperatiune cu guvernamentalii, impinsi de animositatea in contra Sasiloru și pe bas'a promissiuniloru ce li s'au facutu in privinti'a unei favorabile solutiuni a desu amintitei cestiuni bisericesci, déca avemu in vedere tôte aceste mari jertfe materiale și morale, atunci trebuie se recunôscemu, că interessulu acél'a particulariu nu stá in nici o proportiune cu ele și trebuie se dorimu, că se se termine cu-o di mai inainte unu processu, care ne-a preparatu și ne prepara atâta nemultiamire și mahnire sufletesca.

Nu scimu ce veste ne va aduce Escelenti'a S'a d-lu ministru de culte și instructiune publica Trefort, care, dupa cumu aflamu, sosese deja asta sêra in Brasiovu, dér' speramu, că d-s'a cá unu omu

luminatu isi va fi cástigatu celu puçinu convictiunea teoretica, că pretensiunile comunei romane din orasiulu nostru față de Grecii sunt pe deplinu îndreptatite. De alta parte traindu într'o tiera unde prax'a de regula este cu totulu opusa teoriei, nu ni se va luá in nume de reu, déca damu expresiune temerei, că Escelenti'a S'a nici de astadata nu ne va aduce o solutiune multiamitôre a processulu romano-grecescu.

Probabilu, că d-lu Trefort vine numai pentru de-a mai consolá pe Romanii brasioveni inca pe vr'unu anu doi, pôte că acestor'a li se va mai cere se mai trêca inca printr'o proba, se mai faca inca vreo jertfa, celu puçinu că cea dela 1878, pentru că apoi se astepte earasi cu neodihna și nesigurantia recunôscerea vechiulu loru dreptu.

Avemu causa a sperá inse, că cu asemeni ter-tipuri d-nulu ministru de culte nu va mai reesi a ne ameti. Amu ajunsi a fi patiti și a sci se distingemu perderile sigure de nesce folôse fôrte problematice.

In ori-ce casu amu considerá de-o mare norocire, déca amu vedé odata fini'ta într'unu modu ôcreare afacerea cu Grecii. Romaniloru brasioveni le-ar' cadé o mare greutate de pe peptu, și ei s'ar' poté pune cu noue și mai vigurôse poteri pe continuarea operei culturale și nationale, care, desi au inceput'o numai cu restrinse medilôce, au produsu rezultate admirabile, de modelu pentru intrég'a Romanime.

Cronic'a evenimentelor politice.

Se vede, că visit'a ce a facutu estu anu in doue rânduri principele Milan curtii austriace nu a schimbatu relatiunile dintre Serbi'a și Austro-Ungari'a. Astfelu ne esplicamu faptul, că tramisii serbi, cari erau insarcinati a incheiá unu tractatu comercialu cu Austria, au plecatu din Viena, fara nici o isprava. Negotiariile s'au intreruptu. Serbi'a nu voiesce nicidecumu se negocieze pe bas'a tractatulu de comeriu incheiatu între Austria și Turci'a la 1862. Cumu vedemu „sfer'a de potere a Austriei“ nu prea face progresse față de Serbi'a.

Cetimu in „Press'a“ din Bucuresci:

„D. Boerescu, ministrulu afaceriloru straine, a parasitu capital'a ducându-se la Sinai'a unde va stá câteva dile. De acolo, va plecá la Băile Karlsbad, unde va face o cura de vreo câteva septemani. In ce privesce misiunea politica, ce se atribue d-lui ministru alu afaceriloru straine de câteva diare din opostiune, suntemu in positiune a le dá cea mai formală desmintire. Nu numai, că d. Boerescu nu are vreo misiune politica, dér' inca in caletori'a s'a la Karlsbad, nu se va opri in nici unu orasiu.“

„L'Indépendance Belge“, din 21 și 22 Augustu aduce urmatôrea scire: „Abia a trecutu o luna de dile de candu Romanii a acreditatu o legatiune in Brüssel, și deja, multumita activitatiei și competintiei titularulu acestui postu, D. Mitilineu, doue acte fôrte importante au fostu semnate la 14 și 15 alu acestei luni, între Belgi'a și Romani'a; unu tractatu de comeriu și de navigatiune și o conventiune de estraditiune. Suntemu fericiti a vedé, că relatiunile amicale dintre aceste doue state, a caroru situatiune politica are atâtea puncte de asemenare, se cimentéza prin acte menite a regulá raporturile loru internationale.“

„Berliner Tagblatt“ publica textulu respunsulu i Portiei in cestiunea muntenegréna, pe care pentru importantia lui, ilu reproducemu intregu. Elu suna asia:

„Sublim'a Pôrta, in intentiunea de a satisface in chipulu celu mai vedutu dorintiele puteriloru, și inspirata de cererea de a ajunge la o solutiune rapede și satisfacêtoare a acestei cestiuni, consimte in principiu la cedarea Dulcignei cătra guvernulu

muntenegrénu. Dér' fruntari'a dintre Podgoriti'a și laculu Scutari trebuie se fia trasa chiaru la față a loculu și dupa punctele stabilite de tractatulu dela Berlinu. In acestu scopu Sublim'a Pôrta este gat'a a incheiá unu arangiamentu, impunându-si sacrificiulu de a cedá o positiune atâtu de importanta că Dulcigno, capital'a unei provincii imbelsiugate. Guvernulu imperialu se sfortiéza numai și numai a inlaturá ori-ce nôue neintielegere și ori-ce potintia pentru alte complicatiuni. Dér' pentru că acést'a cedare se se póta face fara turburare și greutate, este neaperatu trebuintôsa o prelungire de câteva septemani a restimpulu, căci terminulu de 21 dile, ce a fostu acordatu este in adeveru nesufficientu. Sub-semnatulu declara in acelasu timpu, că Sublim'a Pôrta, consimtiendu la cedarea Dulcignei, remane mai inainte de tôte petrunsa de datori'a ei de a 'si apera drepturile negaduite de suveranitate și a esclude prin urmare ori-ce feliu de planu pentru unu amestecu strainu. Déca contra tuturoru asteptariloru, poteriile semnatare nu voru admite propunerea ce facu aci, déca voru crede, că trebuie se ié ôre-cari mesuri, care ar' avé de tinta de a ajutá pe Muntenegru se ocupe cu forti'a orasiulu Dulcigno, atunci guvernulu imperialu va fi pusu in imposibilitatea de a se uni cu aceste mesuri, sub ori-ce forma ar' fi ele luate și nu voru poté fi essecutate de cătu fara consimtiemntulu ei. — Abbedin.“

Se telegraféza din Constantinopolu cătra „Politische Correspondenz“: „Se assigura, că cea mai mare parte din ambasadori ar' fi primitu că instructiuni dela guvernele loru respective, că terminulu acordatu Portiei pentru solutiunea cestiunii Muntenegrulei și care a trebuitu se espire in 24 Augustu, nu pôte fi prelungitu. — Ambasadorii au declarat Portiei, in privinti'a cestiunii Muntenegrulei, că déca tienutulu Dulcignei nu va fi predatu indata Muntenegrulei, demonstratiunea navală ar' deveni inevitabilă. Din Rom'a se asigura, că déca demonstratiunea navală se va face pentru predarea Dulcignei cătra Muntenegru, corabiile poteriloru se voru intruni in apele Palermei. Cuirasatele francese „Friedland“, „Suffren“ și avisulu „l'Hirondelle“ au plecatu dela Brest spre a se duce in Marea Mediterana și a participá eventualu la demonstratiune. Admiralulu anglesu Seymour comandéza flot'a combinata.“

Se anuntia din Constantinopolu: In ultim'a siedintia dela 23 Augustu a comisiunii europene pentru reforme, reprezentantii Germaniei, Austriei, Françiei, Angliei și Italiei au declarat, că primescu memorandulu presintatu de comissarii franceși și austriaci pentru organizatiunea sangiaculu Scutari. Ei au recomandat dispositiunile sale Portiei și au exprimat dorinti'a, că guvernulu otomanu, introducându nulu regulamentu in celelalte tieri din Albani'a, se tiena sêma și de immunitatile posedate ab antiquo de districtele muntenesce, afara de sangiaculu Scutari. Déca afara de acést'a Pôrta ar' gasi oportunu de a intruni tôte tierile Albaniei într'unu singuru vilaietu, comissarii aumiti mai susu n'ar' vedé in acést'a nici o pedeca. Representantii Rusiei și ai Turciei nu esistau la acést'a siedintia.

Maghiarii și Romanii.

Nu de multu amu publicatu sub acestu titlu unu articulu alu diarulu liberalu din Bucuresci „Telegrafulu“, prin care respunde la espectoratiunile fôiei maghiare „Pesti Naplo“. Cu ocaziunea caletoriei principulu Carolu la Ischl a debutatu și „Pester Lloyd“ c'unu articulu fôrse puçinu magulitoriu pentru Romani, contienendu insinuatuni și amenintari grosolane pentru Romani'a și guvernulu seu. La espectoratiunile diarulu „Pester Lloyd“, respunde „Telegrafulu“ din Bucuresci in principiu

seu articolu dela 6/18 Aug. pe care ilu reproducem in estenso, pentru că stă in legatura cu articolul ce l'amu publicatu in Nr. 60. — „Telegrafulu“ serie urmatórele :

„Este câtu-va timpu de candu, provocati de mai multe diare ungueresci, amu scrisu unu articolu in care ne ocupamu de fratii nostri de peste Carpati. Elu a fostu reproducu de mai multe diare romane de acolo, de unele fara nici unu comentariu, ér' de altele cu unu felu de plângere că press'a de aici nu se ocupa de Romanii de peste Carpati. Din contra, durerile lor n'au gasit' nicairi unu ecou mai caldurosu cá in pres'a de aici, si mai cu deosebire in cea liberala. Noi, in specialu, n'amu lasatu se tréca nici o ocaziune fara a dice cuventulu nostru, mai alesu candu a fostu vorba d'a areta Unguriloru gresit'a linia de conduita ce au adoptatu față cu Romanii, de sub corón'a Santului Stefanu.“

„Dér' érași, nu trebuie cá Romanii, cari au facutu la 1866 gresiéla de a primi se fia trecuti sub Unguri cá o turma de oi, cari au incuragiatu apoi pe maghiari, prin atitudinea lor nepasatóre, se le dé totu felulu de lovituri pēna si in institutiunile lor nationale si cari n'au gasitu de cuviintia cá boemii, in timpi normali, ér' nu anormali cá la 1866, sē se agite spre a aretá maghiariloru pēna unde trebuie se mérga cu aroganti'a lor; nu trebuie, dicemu, cá Romanii de peste Carpati se acuse press'a de aici cá nu-i sustiene, pe câtu timpu ei stau cu braçiele incrucisiate.“

„Spre a vorbi inse astadi si mai romanesc, trebuie se declaramu cá noi facemu o mare deosebire intre monarchi'a austriaca si Ungari'a propriu disa, pe care continuamu a o privi cá o provincia a Austriei, cu totu pactulu dualisticu. Adevéru este, cá trebuie se fia cine-va maghiaru si fanfaronu cá densii spre a face asia casu mare de situatiunea actuala a Ungariei: multime de ministrii, dér' portofoliele la Vien'a. Acést'a sémana cu proverbulu romanescu: „Cheia la mine si lad'a la tine.“

„Despre bravur'a si caracterulu maghiariloru ne-amu potutu face o idea la batali'a dela Königgrätz. Cátu pentru aroganti'a lor, o cunóscemu de multu, dér' nu credeamu nici-odata cá va putea merge asia departe in catu unu diaru cá „Pester Lloyd“ se si permita a scrie asemenea cuvinte la adres'a Romaniei :

Aci citéza „Telegrafulu“ partea cea mai mare din articolu diarului „Pester Lloyd“. Cetitorii nostri cunoscú limbagiulu de care se serva acestu diaru, candu e vorb'a de Romanii si Slavii din imperiu séu din afara, de aceea vomu estrage aci numai punctele mai principale din articolu memoratu spre a întielege mai bine respunsulu „Telegr.“ Inainte de tóte voiesce se dovedéca „Pester Lloyd“ cá miclele principate dunarene cadu esclusivu in sfer'a de dominatiune a Austro-Ungariei si dice: „Déca nu vomu poté predominá Bucurescii, cum vomu poté sustiené rivalitatile tuturoru poteriloru la Constantinopolu? Atátu Serbi'a câtu si Romania au datu in timpu din urma cele mai eclatante dovedi de nesupunere față cu monarchi'a austro-ungara.“

Dupa acést'a imputa guvernului romanu, cá se conduce de cuventulu russescu si dice: „O politica, cá acést'a lamurita prin limbagiulu grosolanu alu pressei romane, Austro-Ungari'a nu o va poté suferi multa vreme.“ Accentuéza apoi cá „statulu romanu n'are se si multiaméca esistenti'a s'a decâtu Austro-Ungariei si Germaniei“ si amenintia Romania, cá „déca nu va se corespunda indatoriloru pentru a carora implinire s'a infintiatu“ (!) ea si-a perdutu tocmai prin acést'a dreptulu de esistentia si e probabilu, cá atunci va trebui se tréca prin schimburi, cari voru presentá garantii mai mari pentru implinirea acestei missiuni.“ „La Dunare trebuie sē si incerce poterea aliantia austro-germana; . . interessulu Austro-Ungariei este a essercitá in Bucuresci si Belgradu acea inriuire, pe care ar' essercita-o neaperatu Germani'a, déca s'ar' aflá in locul nostru. Déca resortulu politicei nóstre este aliantia cu Germani'a — si dorimu se fia — sē cástigamu atunci si unu profitu de soiu nemtescu. . .“

Dupa ce reproduce acestu articolu alu fóiéi pestane, „Telegrafulu“ adauge urmatórele :

„Pe candu inse diarulu maghiaru scrie acestea unu diaru fórte importantu din Vien'a, „Neue freie Presse“, vorbindu despre caletori'a Domnitorului nostru la Ischl, dice cá „numai Romania este aliat'a naturala a Austriei“, Romania care „intrece pe slavii de la Balcani prin cultur'a ei intelectuala“

si a carei integritate fiindu aপরতা cu ori-ce pretiu, s'ar' dá lumii o garantia puternica contra spiritului turburatu de pace care vine din Rusia.“

„Deosebirea de limbagiú este mare. Si, fiindu cá ungruii, vorbindu de noi, 'si-au scosu manusiele, apoi nu întielegemu pentru ce-leamu mai tiené noi si nu le-amu spune verde ce avemu pe anima.“

„Parerea nóstra este, cá in starea actuala de lucruri si mai alesu in faci'a critice si situatiuni a monarchiei austriace, ungruii ar' face multu mai bine se 'si invertéca de trei ori limb'a in gura mai nainte de a vorbi, nu de noi tocmai — cáci noue nu ne facu vorbele lor nici caldu nici frigu — ci de Romanii de peste Carpati chiaru, de cari voru avé mai curéndu séu mai tardiu o mare trebuintia. Nu pe serbi séu pe moravi, nu pe boemi séu pe croati voru avé a comptá Austri'a si Ungari'a la casu de unu resbelu de viétia séu de mórte, din care, dupa cum dicea „Pesti Napio“ mai dilele trecute, ar' putea se resulte o impariela a ungriloru, ci numai si numai pe Romani. Pe ei dér' caute a'i menagea ungruii, cáci cu densii voru avé a impartii binele séu reulu.“

„Cátu pentru noi, „déca Romania va trebui se tréca prin schimburi, cari voru presintá garantii mai mari pentru implinirea missiunii“ nóstre, cum dice „Pester Lloyd“, apoi i-amu sfatui pe ungrui se nu prea doréca acele „schimburi“, cáci s'ar' putea bine cá ele sē se faca in desavantiagulu ungriloru, remaindu a vedé mai la urma déca ungruii le voru putea suferi séu nu.“

„Noi nu dormimu, si totu astfelu ar' trebui se faca si fratii nostri de peste Carpati; se caute a-'si aপরতা contra a trei milióne de ungrui drepturile a trei milióne de romani, drepturi pe cari le au de la mosi de la stramosi si pe care Austri'a le a respectatu cu santienia.

„Situatiunea actuala a Europei, nu este nici de cum de natura a asicuré pe ungrui asupra viitorului lor si cu atátu mai puçinu de a se permite sē se tiena unu limbagiú cá celu de susu față cu Romania.“

„N'avemu veleitati de cuceriri, dér' érași nu potemu dice cá n'am dori din sufletu se vedemu pe Romanii de peste Carpati si pe cei din Basarabia scapati odata de sub tirani'a maghiara si barbari'a ruséca si uniti cu noi, precum de asemenea nu ni se póte impune noa se ceremu romaniloru de dincolo de Carpati si de Prutu sē si inabuiéca simtiemintele si aspiratiunile lor si se nu caute a si scutura si ei jugulu selaviei.“

„Amu doritu si dorimu se traimu in cea mai mare armonia cu vecinii nostri si de aceea amu trecutu de multe ori cu vederea insultele de prin diarele lor. Acést'a nu vrea se dica inse cá vomu fi dispusi a le suferi necontentitu, mai alesu candu sunt de natur'a acelora care se publica prin „Pester Lloyd.“

Associatiunea nationala in Aradu.

Cu mare bucuria publicamu apelulu ce ni'lu tramite directiunea reinviata „Associatiuni nationale in Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“ Este unu faptu din cele mai incuragiatóre, cá acést'a Associatiune sub conducerea zelosului Episcopu alu Aradului isi reocupa earasi terenulu perdutu. Dé ceriulu cá sē se implinéca dorinti'a espressa in apelu si acestu institutu se devina unu adevératu paladiu de cultura pentru poporu! Apelulu suna asia :

„Domnule! Directiunea subsemnata Ve aduce la cunoscintia, cá la 10 Maiu nou a. c. „Associatiunea nationala in Aradu pentru cultur'a poporului romanu“ a intratu érași in curentulu afaceriloru sale. Impregiurári nefaste au jignitu pe unu timpu activitatea asociatiunei nóstre, care mai nainte luase unu aventu atátu de imbucuratu. Cine, cu anima susceptibila de progressulu nationalu, cu interessare de cultur'a poporului romanu, n'a simtitu cu dorere stagnarea lucrárilor Asociatiunei? Care romanu n'a doritu, cá acést'a Associatiune, acestu factoru puternicu alu cultúrei nationale se se urce érași la nivelulu, unde a fostu, de unde prosperandu si inflorindu se reverse radiéle binefacétóre ale cultúrei in tóte páturile poporului romanu? „Associatiunea nationala in Aradu pentru cultur'a poporului romanu“, — acestu institutu culturalu, uniculu in tóta Ungari'a, resultatulu osteneleloru si sacrificieloru atátoru romani, — se póte óre, cá se nu devina paladiulu de cultura si literatura romana cároro o menira bravii ei întemeiatori? Cine nu-si aduce aminte, cá ce érá Associatiunea in trecut, ce se dicea o adunare generala a ei in anii

de flóre, ce importantia culturala si sociala avé o adunare generala, cumu undulá pe stradele Aradului multimea Romaniloru cu sant'a devisa a cultúrei, gata a sacrificá dupa potentia pe altariulu ei — de unde se stemperá setea de cultura a multoru teneri romani?! Prin participarea numerósa, emulare in contribui si prin sacrificie de totu felulu romanimea intréga a recunoscutu necesitatea asociatiunei, a disu, cá trebuie se traiéca, cáci multii teneri lipsiti de mediulóce reclama ajutoriu pe carier'a studiului!

Indemnatu de santieni'a causei si vediéndu dorinti'a publica, Pré Santi'a S'a D-lu episcopu eparchialu Ioanu Metianu a convocat pe 10 Maiu nou a. c. adunarea generala a Asociatiunei. La apelulu parintescu alu banului Archipastoriu unu publicu numerosu a luat parte cu viaa interessare la adunarea generala, si dupa ce a primitu raportulu comisiunei esmise de adunarea generala din urma despre censurarea socotelorlu Asociatiunei, a alesu biroulu adunárei generale pe 3 ani, si Directiunea Asociatiunei pe unu anu, conformu statutelorlu precumu urméza :

a) biroulu adunárei generale presidinte Pré Santi'a S'a D-lu episcopu eparchialu Ioanu Metianu; vice-presidinte primu magnificulu d-nu Sigismundu Popoviciu presidinte la tribunálu reg. in Karczag; vice-presidinte alu doilela spect. D-nu Alessiu Popoviciu avocatulu in Sant-An'a; notari: Atanasiu Tuducescu si Romulu Ciorogariu.

b) Directiunea Asociatiunei: directoru primariu: Illustr. S'a D-lu Antoniu Mocsonyi proprietariu mare; directoru secundariu spect. D-nu Davidu Nicóra controloru la sedri'a orfanala cottensa in Aradu; essactoru Georgiu Purcariu contabilu; perceptoru responsabilu Dr. Lazaru Petroviciu, professoru; economu Iosifu Botto avocatulu; fiscalu Iosifu Popoviciu avocatulu; bibliotecariu Vasiliu Mangra professoru: membri. Rss. D-ni Iosifu Goldisiu protosincelu si professoru liceálu, Ioanu Berceanu protopopu gr. catolicu; apoi D-nii Stefanu Antonoviciu asesoru la sedri'a orfanala cottensa, Ioanu Popoviciu Desseanu avocatulu, Dr. Ioanu Papu avocatulu, Ioanu Belesiu avocatulu, Dr. Nicolau Oncu avocatulu, Dr. Georgiu Vuia medicu, Augustinu Hamsea professoru, Teodoru Ceontea professoru si Aureliu Suciú avocatulu toti din Aradu, si Ioanu Cióra preotu in Micalac'a.

Dupa alegerea directiunei, Asociatiunea numai decâtu s'a instalatu in localitátile sale oferite gratis, pe timpu de unu anu din partea cetatianiloru romani din Aradu: aci in localitátile Asociatiunei (in Aradu, strad'a mielului, etagiulu dela cafenean'a König) sunt puse la dispositiunea membriloru: bibliotec'a, diarie etc.)*

Pentru cá activitatea Asociatiunei se nu sufera nici o intardiare, Directiunea a aflatu de bine a se adressá cátra intregu publiculu romanu ceréndu-i sucursulu la inaintarea scopuriloru de cultura ale Asociatiunei; deci esti rogatu cu tóta onórea cá, avendu in vedere cultur'a poporului nostru si spriginulu ce trebuie se lu aretámu cátra tenerimea nóstra lipsita de medilóce pentru a poté studiá si a se inavuti cu sciinti'a, se binevoiesci a Te inscrie de membru alu Asociatiunei pe bas'a si in întielesulu statutelorlu, cari le impartasimu in estrasu langa acestu apelu. Totodata Te rogámu se binevoiesci a face o lista si a indemná si pe altii a se inscrie de membri, ér' dupa inscriere vei binevoi a tramite list'a: perceptorului Dr. Lazaru Petroviciu in Aradu, impreuna cu tacs'a de membru pe semestrulu primu, dela fiacarele inscriu in lista de membru. Spre orientare adaugemu aci, cá on. dame inca potú fi membre. Dupa ce directiunea va primi list'a membriloru, va tramite fiacarui o declaratiune, prin care recunósce a fi membru, pentru a o subscrie si retransmite directiunei. Despre banii ce voru incurge la perceptorulu Asociatiunei cá tacs'e dela membri, fiacare individu inscriu de membru va capeté fara intardiare: chitántia de a dreptulu la adres'a lui propria. Pentru cá publiculu se aiba cunoscintia curenta despre tóte afacerile Asociatiunei, Directiunea va face raportu si-lu va publicá in foile nationale.

Aradu 2 Iuliu nou 1880, din siedinti'u Directiunei „Associatiunei nationale in Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“

Davidu Nicóra m. p. Atanasiu Tuducescu m. p. directoru secund. cá presid. notariu.

*) Spre orientarea on. publicu facemu cunoscutu si aceea, cá pentru distractiuni sociale si pentru comoditatea cetatoriloru, in localitatea Asociatiunei se afa si restauratiune.

statutele „Asociatiunii nationale in Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“

§ 1. Scopulu societății preste totu e cultur'a natiunii poporului romanu; éra mai alesu inaintarea literaturii romane si a culturii sociale prin cetire si conversare, delaturarea tuturor disputeloru politice. Spre scopulu societatea va avé :

a) a dá ajutoriu de bani séu altfelu de ajutoriu ori generatiune materiala studentiloru, si preste totu teneriiloru romani mai seraci, carii ambla in institutelu de invetiatiune, séu si altcum se pregatescu la ori-ce cariera scienti-artistica, industriala, de negociatoria, séu economica; si invetiatiuniloru elementari romani, carii in chiamarea se trudescu cu sporiu de lauda; si autoriloru romani, au lipsa de ajutorintia; nu altmintrea din timpu in care a intinde ajutorintia scóleloru elementarie, care sunt lipsa de carti si de alte unelte scolastice; éra invetiatiuniloru buni a dá premie;

b) din productelu literaturii romane, mai alesu din foile de presé si din gazete, precum si din alte opuri scientifice, se compune o biblioteca spre folosulu membriloru societatii, in aceast'a a mediloc: cá iubitorii de literatura incai biblioteca asociatiunii se póta cunósce si folosi unele opereliterarie mai mari si mai sumptuóse care prin singuraturu se prea potu castigá;

c) a instrui o localitate buna pentru tienerea siedintiunii si pentru asiediarea bibliotecii asociatiunii, cum si spre scopu: cá acolo membrii asociatiunii, pentru folosirea opereliteraturii atinse sub b) si pentru inaintarea culturii sociale prin conversare, dupa ordulu casei, in tóta diu'a se póta luá parte in cetire, in jocuri de siacu, de biletu, si in altfelu de petreceri culte sociale.

d) a fi cu luare aminte la pasii si opurile aceluora, carii trudescu pe langa cultur'a natiunii romane, érá mai alesu campulu literaturii: a conlucrá spre esierea opurilor literarie si artistice romane, prin acoperirea spesseloru editurii, prin defigerea premiiloru, si prin comendarea aceluora in acestu modru a servi de unu factoru alu naintarii culturii nationale romane.

§ 2. Societatea va portá aceasta numire: „Asociatiunea nationale in Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“

§ 3. Loculu de siedintia alu asociatiunii e orasiulu Aradu.

§ 4. Membrii societatii, afara de cei subscrisi, carii adati sunt fondatorii acestei societati, potu fi toti acei cetieni din Austria, carii au versta deplina, dorescu cultur'a poporului romanu, au portare morala nepatata, si spre inaintarea scopuriloru societatii voru oferi pe trei ani o suma de celu puçinu de doi florini, la ce si fondatorii se levescu.

§ 6. Fiescecare membru alu societatii in adunarea generala are votu decisivu; póte face motiuni, care se tienu spre scopulu si lucrarea societatii: póte comendá membrii póte fi alesu de presiedinte, vice-presiedinte séu notu alu adunarii generale, si de membru alu directiunii, se cercetá localitatea societatii pe langa observarea ordiunii, si acolo póte luá parte in cetire séu in alte petreceri culturale; din contra: e detoriu a conlucrá, in catu numai de dreptu, spre inaintarea scopuriloru societatii; a implini cu seriozitate insarcinarile date dela adunare si prin elu primu: éra mai alesu jumetate din sum'a anualu spre scopulu societatii oferata, la inceputulu fiescecarui semestru a dá suma inainte.

§ 9. Directiunea e detóre la capetulu fiescecarui anu se reportu la adunarea generala despre manipularea treburiloru societatii; érá deosebi si despre starea socotelorulu purtate despre perceptiuni si spese, cumu si despre starea fonduriloru instructu alu societatii.

§ 13. Membrii, carii ar' fi moralicesce pátati, si altfelu carii ar' lucrá in contra scopulu societatii, si cari nu implini indetoririle asuprasi primite, — prin directiune, se voru sterge din rendulu membriloru societatii, fara cá aceia se póta pretinde a li se întórce suma de bani platite in cass'a societatii.

Caus'a agrara ardeléna in diet'a maghiara.

(Urmare.)

Comite **Bela Bánffy**: On. Camera! Deputatulu Cosma binevoitu a dice, cá referintiele urbariali ce exista astadi in Transilvani'a isi tragu originea din erorile si necesarile trecutulu. Are tóta dreptatea, acceptediu acést'a asertiune; dér' in acestu faptu nu urmédia cá acum se nu ajutam, si in acestu lucrulu asia, chiamarea legislatiunii nu este cá se îndepésca pe aceia cari dóra au comisu intrebasari, ci cá se îndrepte gresielile, se lamúrésca referintiele ce nu sunt corecte inca, si se realisesca si in acést'a parte a Ungariei dreptate de possessiune regulate.

A binevoitu a dice cá prin luarea unoru enclave multu deveni deposedati.

Deposedase-voru intr'adeveru séu ba? nu sciu, dér' cá cineva se se deposedeze prin aceea cá va capetá pentru pamentulu seu altu pamentu de aceeaasi cualitate — acést'a logica nu o potu pricepe.

A disu d-lu ministru cá schimbarea acestoru enclave este necessaria si din punctu de vedere alu politiei silvanale. Este prea adeveratu! Eu inse mergu si mai departe si dicu cá Transilvani'a numai cu numele este Transilvani'a, dér' in fapta, in fórte mare parte este devastatiune de paduri fâra margini (jocu de cuvinte in limb'a maghiara cu „Erdély“ si „erdő“).

A binevoitu a dice cá fostii domni feudali n'au avutu grije de proprietatea loru. Eu recunosc cá fostii domni feudali 'si-au dusu trebile intr'unu modu prea patriarcalu, si enclavele aceste neavendu margini, din di in di din anu in anu se estindu, dér' nu in proprietatea respectiviloru ci in alta, prin focu, secure si inverigare.

Aceste referintie, cari nu corespondu nici celoru mai primitive concepte de economie, trebuie regulate in interesulu publicu, si pentru acést'a rogu pe on. Camera, se primésca paopunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobari in drépta).

Ios. Kúnle: Domnulu deputatu Part. Cosma a disu, cá deputatulu Kemény Kálmán numai asia „per mops“ voiesce se-si vérasca propunerea. Eu credu on. Camera! cá expresiunea acést'a nu este potrivita, cá-ci despre unu deputatu, care face o propunere in regula, nu se póte dice cá procede numai asia „per mops“.

Aceste premisse, imi i-au voia a observá, cá n'are nici o insemnatate o astfelu de regulate, prin care aceste adeverate rane ale regularei nu s'ar' esterminá.

In Transilvani'a enclavele aceste formédia astfelu de rane, cári, déca nu se voru delaturá, voru atacá santienia proprietatii, cá-ci cei ce capeta paduri cu enclave nu 'si potu considerá padurea de a loru pentru-cá din caus'a acestora se nascu dese arderi de paduri, éra singuraticii cari sunt respanditi pe acolo si possuadu padurile le pasiunédia sub titlulu cá locuesce intrinsele.

Se aruncamu o privire preste tóte, si vomu vedé ici coela padurile ardiendu. Si pentru-ce? Pentru-cá se'si maresca teritoriile!

Intre astfelu de impregiurari firesce cá o principala datorintia a legislatiunii este, cá pe respectivii se'i scótia de acolo. Dér' acést'a nici pe departe nu va avea acelu rezultat, cá pe respectivii se'i induplece la emigrare, pentru-cá este ingrigire cá se se desdaunedie cu pamentu de asemenea calitate.

Eu sunt convinsu, cá in lips'a altui espedientu proprietariulu respectivu, va dá din teritoriulu padurei sale unu astfelu de pamentu, care va coresponde pretensiuniloru, éra unde nu voru fi lazuituri, respectivii se voru desdauná. Partinescu propunerea deputatului Kémeny Kálmán.

Franciscu Chorin: On. Camera! Eu rogu pe on. Camera, se nu intre in pertractarea acestei propuneri prea grave ci pentru o cumpanire si studiare mai profunda se o relege la comisiunea juridica.

'Mi voiu spune motivele.

Nu este permisu a decide la momentu cestiuni atátu de grave. Nu este aci vorba numai de interesele proprietariloru din Transilvani'a, ci se tractédia de sórtea a mii si mii de ómeni asiediati prin paduri.

Comisiunea juridica nu a stersu acestu § cu precipitare, ci dupa o matura precugetare, si inca din doue considerante.

Un'a a fostu: cá n'a voitu cá schimbarea enclavelorulu se se póta permite si unde nu se cere proportiunea. Unde este cestiune de proportiune negresitu se va potea efectui dér' unde acést'a lipsesce nici eu nu aflu de locu necessaria schimbarea enclavelorulu.

Partea cea mai importanta a propuneri in seeste aline'a a treia.

Aci e vorb'a de deposedarea ómeniloru, — adeca prin acést'a se pune in vedere cá ómenii, cari locuescu in paduri, se voru potea deposeda simpliciter cu ocasiunea comassarei generale.

Acést'a n'a voit-o comisiunea juridica, si eu nu credu cá onor. casa se voiesca a stabili acestu principiu, in tóta nuditatea s'a, cá-ci acela póte deveni funestu pentru existentia a mii de ómeni.

Dupa unu studiu maturu póte cá si eu asi fi aplecatu a me invoi, cá si fara proportiune, unde este posibilu, unele enclave din paduri se se póta schimbá; dér' in privintia aceluora paduri, cari sunt impoporate cu locuitori stabili, o spunu categoricu, cá consideru schimbarea de nepractica, ba atátu de periclósa in catu póte produce miscari agrarie. (Asia este! in stanga.)

Eu asia vedu, cá in privintia intentiunii potu incapé in doiele, cá-ci dl. propunetoriu afirma, cá nu voiesce se deposededie pe aceia cari au locuinte stabile, éra eu aflu cá prin propunere se intentionédia tocma acést'a, — deci ve rogu cá se relegati propunerea la comisiunea juridica pentru studiare, cá-ci nu se cuvine, si nu este cu scopu, cá a-

supra unei propuneri atátu de grave se se precipiteze camer'a a votá fara precugetare.

Gabr. Ugron: Déca cestiunea enclavelorulu nu ar' fi fostu inaintea comisiunii juridice, déca acést'a ar' fi o propunere cu totulu noua, care ar' surprinde cas'a si pe comisiunea juridica cá neorientate, asi pricepe relegarea ei la comisiunea juridica.

Dér' cá acuma, dupa ce in comisiunea juridica s'a pertractatu cestiunea, dupa ce in comisiune s'a formatu pareri asupra ei, candu maioritaea comisiunii a luat u pozitiune facia cu ea, — cá dupa tóte acestea éra si se trimitemu §-fulu la comisiunea juridica, ar' insemná a provocá comisiunea cá éra si se ne vina cu cunoscut'a sa opiniune.

Eu credu cá comisiunea juridica nutresce temeri seriose facia cu acést'a cestiune, si potu si pricepu temerea ei, pentru-cá pentru unu juristu trebuie se fia unu lucru strainu cá bas'a unei proprietati se o formédie furtulu (contradiceri), o specialitate a Transilvaniei inse a fostu aceea, ce a potutu serví dreptu ilustratiune sentintiei lui Proudhon, prin urmare pe membrii comisiunii i-a potutu aduce in confusiune inpregiurarea cá conceptulu proprietatii a fostu contopitu in conceptulu furtulu.

Adeca: in unele paduri mari, cari erau proprietatea domniloru feudali séu a comunelor, pazitorii de paduri cá se'si póta mai usiorn griji teritórielle si-au facutu colibe; proprietarii si erediiloru n'au reflectatu la acést'a, si pazitorii au remasu in padure cu colibe cu totu. Si ce au facutu? Au inceputu a lazuf padurile, lazuiturile le-au sapatu, au semanatu in ele, la inceputu cartofi, éra successive bucate.

Si ce facu astadi? Acea cá mediunile acestoru enclave provenite din devastatiuni de paduri, din anu in anu le estindu.

Proprietariulu nu este in stare se'i controledie, si fiindu cá enclavele sunt prin mijloculu paduriloru, isi facu cáii la ele prin paduri, óra déca le strica ploile isi facu altele, aceste éra le sapa ploile, si asia in continuu isi marescu teritoriulu; éra déca in padurile proprietariloru se afla lemne de lucru, peri, frasini etc. diu! pe acestea le fura frumusiulu domnii cei cu enclave. (Aprobari si contradiceri).

Ce scopu avemu on. Camera? Acela, cá se asiguramu si consolidamu averea? déca acést'a est' scopulu, trebuie se primimu propunerea d-lui baronu Kemény Kálmán.

Nu se tractédia de aceea on. Camera, cá pe omulu acela care s'a furisiatu in padure, pe acést'a basa se'lu scótemu de acolo fara nici o desdaunare. Va capetá ecuivalentu deplinu pentru teritoriulu si edificiele ce le are in padure.

Ei bine! ce esceptiuni póte se aiba!

Dóra aceea cá in locu de a trai in padure, departe de comuna, va locuf de aci incolo in comuna?

In contra acestia nu pote avé nici o esceptiune de cumva nu'i este scopulu se traga folóse din proprietatea altuia.

Din aceste motive spriginescu propunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobari.)

(Va urmá.)

Selagiu, 15 Augustu 1880.

In 15 si 16 a lunei curente se tienú adunarea generala a „Reuniunii invetiatiuniloru romani Selagiani“ presiediendu reverendissimulu Domnu Vicariu, Alimpiu Barboloviciu si asistandu afara de 60—70 membri inteleginti'a din Cuceu. M. O. D. protopopu Vasiliu Getie, st. d. notariu cercualu, Ioanu Orosu cu soçi'a si sor'a D-sale si fiindu Dumineca mai intregu satulu.

Diminéti'a la 8 óre celebrá Revdss. d-nu Vicariu sant'a liturgia avendu de cantoru candu pe invetiatiuniloru localu cu elevii sei, candu pe corpulu invetiatiunescu coadunatu, ale carui cantari esecutate cu precisiune si cu puterea aloru 60—70 tonuri bine eserceate facura o placuta si adéna impresiune asupra poporeniloru. Fíndu-se si liturgia R. D. Vicariu tienú cu indatinat'a-i elocintia o vorbire bisericésca despre binefacétória influintia a religiunii asupra societatii ómenesci, despre aventulu puternicu ce a luat u cultur'a romana sub influintia a religiunii gr. catolice, despre pietatea, fidelitatea si statornicia, ce trebuie se nutrimu cátra sant'a nóstra bisericu si institutiunile ei.

La 10 óre printr'o vorbire, in care se accentuá lips'a intruniriloru si fructele deja produse de „Reuniunea invetiatiuniloru romani Selagiani“ s'a deschisu de cátra Revdss. d. presiedinte, siedinti'a prima, in care, dupa ce se dadú cetire processului verbalu alu adunarii generale din anulu trecut u si raportulu anualu compusu de vice-presiedinte si se luara cu profundu respectu si multiamita spre sciintia o ordinatiune a maritulu Ordinariatu, emanata in interesulu reuniunii, se alésara in sensulu statute-

loru pe trei ani de oficiali ai reuniunii următorii membrii:

De vicepresedinte se realéa Gavrilu Trifu, prof. ord. la preparandi'a de statu in Zelau; de notariu I. Ioanu Hendea, invetiatoriu in S. Cehiu; de notariu II. Stefanu Timocu, invetiatoriu in Chiesidu; de cassariu Ioanu Chir'a invetiatoriu in Ortelecu; de controloru Georgiu Prodanu invetiatoriu in Moigradu; de avocatulu alu reuniunii Dr. Ioanu Nichit'a. Comitétulu reuniunii inca se reînoui cu acést'a ocasiune alegédu-se într'insulu 12 membri ordinari si 6 suplenti. Dupa alegerea oficialiloru isi ceti Gavrilu Aluasiu, invetiatoriu in Babi'a, disertatiunea viu aplaudata de adunare, intitulata: „Ce are sè faca invetiatoriulu poporalu, cá se asiguréze successulu instruarii sale“, se modificara statutele si se alésera comisiunile: a) pentru in scrierea membriloru noi; b) pentru primirea taxelor si ofrandelor; c) pentru scrutarea cassei; d) pentru criticarea propuneriloru de proba; e) pentru cernerea propuneriloru diverse; f) pentru de a raportá despre espositiunea cercului Natiegu, in scripte, desemnuri si manufacturi de ale eleviloru, in manuale si recuisite de invetiamentu.

La 1 óra presedintele redicá siedinti'a prima si toti cei adunati in frunte cu presedintele si inteliginti'a din locu luara parte la prandiulu comunu arangiatu de M. O. D. protopopu Vasiliu Getie si St. D. notariu cercualu Ioanu Orosu, sub durat'a caruia domni o nealterata voiosia. Celu d'antaiu toastu ilu redicá Rs. d. presedinte pentru Illustriatatea S'a, episcopulu Gherlei, Dr. Ioanu Szabo, care indata la inceputulu guvernarei sale printr'o ordinatiune indreptata presedintiloru cercuriloru, d-loru protopopi, si membriloru ordinari ai reuniunii, binevoi a se ingriji de prosperarea reuniunii; alu doilea 'lu redicá vice-presedintele, Gavrilu Trifu, pentru Rs. d. presedinte, care nu crutia nici o ostenéla, cá sè se promoveze scopulu acestei corporatiuni; alu treilea 'lu redicá membrulu comitetulu Ioanu Cosm'a, pentru vice-presedintele etc.

Siedinti'a II se deschise d. a. la 4 óre. Sub durat'a acesteia tiené Petru Robu, invetiatoriu in Órti'a-de-josu o prelegere practica din limb'a materna si Teodoru Buciu, invetiatoriu in Covasiu, alt'a din calculatiune si se luara sub revisiune obiectele espuse. La 7 óre se redicá siedinti'a si se incepura lucrarile comisiuniloru.

Siedinti'a III se deschise in 16 diminéti'a la 7 óre, cu raporturile comisiuniloru, din cari intieleseramu: a) cá Ioanu Orosu, notariu cercualu, se facu membru fundatoriu; b) cá s'au incassatu dreptu taxe sum'a de 22 fl. 66 cr.; c) cá averea reuniunii trece preste 2000 fl., dé. cá din acést'a suma 1500 fl., sunt lucru durerosu, tacse restante. Referintele comisiunei esmie pentru compunerea criticei asupr'a propuneriloru de proba, Vasiliu Popu, invetiatoriu in Saroadu, ceti o critica fórte nimerita si compusa in termini alesi si potriviti despre cele dóue propuneri practice, dintre cari cea din limb'a materna a lui Petru Robu, se judecá de succésa, ér' cea din calculatiune a lui Teodoru Buciu, de destulu de bine succésa. Totu asia de corespundiátoria recensune facu comisiunea emisa pentru de a raportá despre espusetiune prin referintele ei Laurentiu Hosu, invetiatoriu in Zalnocu.

Dupa raporturile comisiuniloru se votara ajutóriele pe anulu 1881 veduvei si filului fostulu membru Macabeu Chisiu, veduvei si orfaniloru fostulu membru si cassariu alu reuniunii, Axente Ursu. Dintre diferitele propuneri merita atentiune dóue representatiuni, cari se decisera a se face la maritulu Ordinariatu in caus'a carausiei invetiatoriloru, cari caletorescu la adunările reuniunii si a turburáriloru indreptate in contr'a lefiloru invetiatoresci. Dupa ce timpulu adunarei generale venitórie se otari pe 15 Augustu 1881, ér' loculu in Giurteleculu-Simleului si se dispuse despre autenticarea processulu verbalu Rs. d. presedinte luandu cuventulu dechiará, cá acést'a adunare generala a fostu un'a dintre cele mai frumóse si mai fertile câte s'au tienutu pèn'acumu, si esprimá indetulirea s'a recuoscatória cu tienut'a démna de invetiatori, portarea matura esemplaria desteritatea in discussiuni si perseveranti'a la lucrari a membriloru reuniunii, multiami locuitoriloru din Cuceu si in specie conducétoriloru acestora pentru ospitalitatea adeveratu romanésca dovedita fačia de membrii reuniunii veniti la acést'a adunare, apoi redicá între urari entusiastice de „sè traiesca“ ultim'a siedinti'a. In fine vice-presedintele reuniunii multiami presedintelui in numele seu si alu reuniunii, pentru caldurós'a partinire a reuniunii, pentru neobosit'a s'a lucrare la prosperarea ei

si pentru intieptiunea s'a parintiésca, cu care a condusu desbaterile acestei adunari generale, ér' M. D. protopopu Vasiliu Getie multiami adunarei generale pentru onóra cei s'a facutu comunei Cuceu prin aceea, cá s'a alesu de locu alu adunarei generale apoi intonaramu cu totii „Marire intru cei de susu lui Dumnedieu“ si dupa calduróse stringeri de mana ne despartiramu „pèna la revedere“ in anulu venitoriu la Giurtelecu indetuliti cu noi insine si cu lucrarile nóstre din aceste dóue dile frumóse.

Unu membru.

Diverse.

[Maiestatea S'a ces. si reg. apostolica] a adresatu dela Ischl urmatoriulu autografu:

„Iubite de Tisza! A cincidecea aniversara a nascerei mele o potu numi o adeverata serbare de bucuria, cáci vedu cá impreuna cu Mine si cu famili'a Mea o serbéza nu numai intrég'a monarchi'a ci sunt si petrunku de aceea, cá animile popóreloru Mele sentiendu cu Mine, se bucura sinceru si in interiorulu lor; ceea ce dovedescu festivitatile si actele de binefacere arangiate in totu loculu, cá si acele dovedi numeróse de omagiu, de credintia si alipire de persón'a Mea, cu cari M'au intimpinatu si din tierile Corónei Mele ungare, autoritati, corporatiuni si privati in acést'a di.“

„Adéncu miscatu respundu la aceste pretióse manifestari de sentiéminte cu multiamirea Mea fierbinte si te provocu, a esprimá acést'a a Mea multiamire tuturoru acelora, cari s'au apropiatu de Mine la ocasiunea acést'a cu acestu semnu de omagiu si iubire.

Ischl 20 Augustu 1880.

Franciscu Iosifu m. p.

[Ministrulu de culte ungurescu Trefort] a intreprinsu la 23 Aug. o caletoria in Transilvani'a. Se anuntia, cá Esce-lenti'a S'a va visitá mai antaiu Dev'a precumu si lucrarile de restaurare in castelulu dela Vaida-Uniadu, dupa aceea va cercetá resiedinti'a episcopésca dela Alba-Iulia, de aci va merge pe la Sibiu, unde va dispune in privinti'a unui localu pentru scól'a de statu poporalu. Dela Sibiu se dice, cá d. Trefort va veni la Brasiovu, unde se va ocupá de cert'a bisericésca între Greci si Romani si apoi se va întórce pe la Clusiu la Budapest'a.

[A facerea cu stindartulu negru-galbenu.] „Sieb. d. Tageblatt“ dela 25 Augustu publica o scrisóre a Feldmaresialului-loc. Bauer cu privire la demonstratiunea din Clusiu indreptata in contra stindartulu negru-galbenu, prin care se rectificá intemplantia in modulu urmatoriu: „Generalulu Demel a impodobitu balconulu seu cu stindartulu c. r. negru-galbenu si cu stindartulu reg. bavaresu. Afara de acést'a proprietariulu casei atèrnase asupr'a catului primu doue stéguri mari nationale unguresci. Pe timpulu iluminatiunei nu s'a spartu nici o feréstra, ci dupa ce se finise acést'a de multu, la 2 1/2 nóptea, a fostu spartu unu geamu (ochiu) dela o feréstra a locuintei generalului, aruncandu-se in ea cu-o bucatá de caramida. Nu s'au adunatu ómeni inaintea casei, si nu s'a facutu sgomotu, de aceea se póte admite, cá acést'a a fostu numai fapt'a unui singuraticu. In diu'a urmátore o deputatiune a consiliulu comunalu (magistratu) a mersu la numitul generalu si a escusatu, cu tóta politeti'a si pentru tóte casurile, intemplantia aceea.“ Scrisórea d-lui comandantu generalu are o tendintia linistitóre, ajunge inse, cá representantii orasiului au creditu de lipsa a escusá aceea intemplantia, spre a vedé, cá nu a fostu atatu de neinsemnata.

Totu „S. d. Tgbl.“ publica o scrisóre dela unu vechiu soldatu, in care se dice, cá afacerea Seemann si demonstratiunea dela Clusiu sunt presemnele unei furtuni, cá cea dela 1848. „Soldatulu vechiu“, dupa ce constata, cá culórea armatei comune e cea negru-galbena, se mira, cá póte esista fia si numai o ceta de demonstranti, care se cuteze a insultá culorile armatei comune si ale monarchiei: „Este acést'a póte unu resunetu la diet'a dela Debreczin din 1849? In fine „vechiulu soldatu“ face propunerea, cá spre a esi din dilem'a cu stindartele, armatei comune se-i fia interdisu a se folosi de stindarte nationale la festivitati, private séu publice, cari invólva o demonstratiune politica si se i se concéda numai intrebuintiarea culoriloru proprie imperatesci negru-galbene precumu si acele ale membriloru casei imperatesci. Pro-

iectulu acest'a nu este inse nicidecumu conformu gustulu diarului „Kelet“ din Clusiu, care se supera pe „vechiulu soldatu“ si'lu declara de rou politicu, cáci dice: pe cátu timpu noi Maghiarii cinstim culorile casei habzburgice, nu potu fi despretiuite nici culorile nationale unguresci de cátra armat'a aceea, pe care in parte o sustiene banii acestei nativsi maghiare. Prin alusiunea ce-o face la dieta dir Debreczin dela 1849, dice „Kelet“, cá „soldatulu vechiu“ voiesce se arunce numai unu prepusu revoitoriu asupr'a Unguriloru. — Ori-cumu ar fi dér' atáta vedemu, cá afacerile, demonstratiunile si disputele de felulu acest'a nu potu avé la nici unu casu unu sfèrsitu bunu.

[Tricolorulu romanu in Timisióra.] Cetimu in „Luminatoriulu“: „In presér'a dilei natale a Maj. Sale, institutulu militarin din Timisióra, numitu: „Pavillonulu Militar“ a fostu decoratu cu flamurile tuturoru nationalitatiloru din Austro-Ungari'a, între cari dóue erau romanesci. Totu atunci ingrigitoriulu casei reposatulu Andreu Mocsonyi de Foen, decorase acestu edificiu cu tricoloru romanescu, ast'a inse in intiepa in ochi vecinii siovinisti, si intrevenira la politia orasiului care ordoná delaturarea flamurei romane, remanendu edificiu nedecoratu. Dovéda eclatanta cá stapinirea din Ungari'a nu iubesc sinceritatea, ci prefera siovinismulu si atunci, candu e vorb'a, cá nevá se-i descopere sincerile sale sentiéminte! Caracteristicu lucru pentru tóte câte se petrecu in Ungari'a.“

[In Orade'a - mare] se va tiené la 28 Aug. la „Arborele verde“ o conferentia cu scopu de a realisá ide'a infintiarii unei scóle pentru crecerea de fete romane in Orade'a-mare.

[Casu de mórt'e.] In 23 Augustu st. a repausatu in M. Ludosiu Ioanu Graura vice-protopopulu greco-catolicu alu tractulu Ludosiu de Muresiu in etate de 68 ani. Fia-i terin'a síóra!

[Directiunea princiaru a cáiloru ferate romane] aduce la cunoscutia generela urmátorele: „Cu incepere dela 15 (27) Augustu a. c. taxele de transportu in traficulu directu cu strainatatea atátu in ceea ce privesce transportulu de caletori si bagage, cátu si aceia alu marfuriloru de intímá mare si mica, la celu din urma si rambursurile s'au a se plati in auru, ear' efectuandu-se plata in argintu séu charthia, se va adangi unu agio care pèna la alte dispositiuni se fixéza de 4% schimbu pentru acést'a, rambursurile se voru plati de cátra cassieriele nóstre asemenea in auru séu argintu, cu fixatulu agio.“

Preturiile piatiei

din 27 Augustu st. n. 1880.

	Hectolitru.	fl. cr.	Hectolitru.	fl. cr.
Granu	fruntea	8.40	Mazerea	6.50
	midulocu	7.50	Lintea	5.80
	de diosu	7.—	Fasolea	8.—
Mestecatu		5.80	Cartofi	1.20
Secara	frumósa	5.—	Sementia de inu	12.10
	de midulocu	4.80	„ de cânepa	6.—
Ordiulu	frumosu	4.50		1 Chilo. fl. cr.
	de midulocu	4.10	Carne de vita	—
Ovesulu	frumosu	2.50	„ de rimatoriu	—
	de midulocu	2.30	„ de berbece	—
Porumbulu		5.10		100 Chile. fl. cr.
Meia		5.30	Seu de vita prospetu	—
Hrisca		—	„ „ „ topitu	—

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 27 Augustu st. n. 1880.

Rent'a de auru ungara	109.55	Imprumutulu cu premiu ung.	111.—
Imprumutulu caloru ferate ungare	125.35	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	108.—
Amortisarea datoriei caloru ferate de ostu ung. (I-a emisiune)	83.20	Rent'a de barthia aust.	75.—
dto. (II-a emisiune)	99.—	„ de argintu	73.—
dto. (III-a emisiune)	86.75	„ de auru	88.—
Bonuri rurale ungare	94.90	Losurile din 1860	131.50
dto. cu cl. de sortare	94.25	Actiunile bancei austro-ungare	833.—
Bonuri rurale Banat-Timis.	94.—	„ bancei de creditu ungare	261.50
dto. cu cl. de sortare	93.50	„ bancei de creditu austriace	290.00
Bonuri rurale transilvane	94.25	Argintulu in marfuri	—
„ croato-slav.	94.50	Galbini imperatesci	5.50
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung.	93.75	Napoleond'ori	9.36
		Marci 100 imp. germ.	57.50
		Londr'a.	117.50

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioanu Gött si fiu Henriou.